

Cúrsaí Pleanála

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoi rialacha pleanála i nDún na nGall. Sula bhféachfaidh tú ar an mír, an féidir leat féin agus an duine in aice leat brí na bhfocal/na bhfrásaí seo a aimsiú?

1. ag achainí _____
2. a mhaolú _____
3. glúin óg _____
4. plean forbartha _____
5. srianta pleanála _____
6. le hairgead a shaothrú _____
7. teorainn luais _____
8. bóthar rochtana _____
9. Bonneagar Iompair Éireann _____
10. a dheonú _____

Féach ar an mír den chéad uair le feiceáil an gcabhróidh sé sin leat na focail a thuiscint.

Ceist 2

Cén leagan Ultach de na focail seo thíos a bhí le cloisteáil sa mhír?

- bóthar
- fillleadh
- abhaile
- leanbh
- a dteach féin
- ní hé
- uile
- cén fáth
- timpeall orainn

Ceist 3

Féach ar an mír arís agus freagair na ceistanna seo:

1. Cá bhfuil an N56 agus cá dtéann sé?
2. Cad a bhí le rá ag Cairtriona Nic Aoidh?
3. Cad iad na rialacha atá i gceist le cúrsaí pleanála ar bhóithre náisiúnta le teorainn luais os cionn 60 ciliméadar?
4. Cén pointe a rinne Nóirín Nic Gairbheith agus Micheál Choilm Mac Giolla Easpaig?

Ceist 4 '... na húdaráis...'

Líon na bearnaí sa tábla thíos leis an leagan ceart de gach ainmfhocal. Tá an chéad cheann déanta duit.

	An tuiséal ainmneach uatha + alt	An tuiséal ainmneach iolra + alt
údarás	an t-údarás	na húdaráis
áit		
seomra		
sráid		
fuinneog		
gluaisteán		

Ceist 5 An saorbhriathar

Éist leis an mír arís agus breac síos gach sampla den saorbhriathar a chloiseann tú inti. Cén aimsir lena mbaineann gach briathar?

Ceist 6 Pléigh na ceisteanna seo leis an duine in aice leat, nó le do ghrúpa.

1. Cá bhfuil tú i do chónaí anois? Déan cur síos ar an áit.
2. Cén áit ar mhaith leat a bheith i do chónaí amach anseo? Cén fáth?
3. Cad iad na buntáistí agus míbhuntáistí, dar leat, a bhaineann le socrú síos thar lear?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

1. ag achainí	<i>appealing</i>
2. a mhaolú	<i>to slacken, moderate</i>
3. glúin óg	<i>young generation</i>
4. plean forbartha	<i>development plan</i>
5. srianta pleanála	<i>planning restrictions</i>
6. le hairgead a shaothrú	<i>to earn money</i>
7. teorainn luais	<i>speed limit</i>
8. bóthar rochtana	<i>access road</i>
9. Bonneagar Iompair Éireann	<i>Transport Infrastructure Ireland</i>
10. a dheonú	<i>to grant</i>

Ceist 2

- bóthar – bealach
- filleadh – pilleadh
- abhaile – chun an bhaile
- leanbh – babaí
- a dteach féin – teach s'acu féin
- ní hé – chan é
- uile – uilig
- cén fáth – cad chuige
- timpeall orainn – thart fá dtaobh dúinn

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

	An tuiséal ainmneach uatha + alt	An tuiséal ainmneach iolra + alt
údarás	an t-údarás	na húdaráis
áit	an áit	na háiteanna
seomra	an seomra	na seomraí
sráid	an tsráid	na sráideanna
fuinneog	an fhuinneog	na fuinneoga
gluaisteán	an gluaisteán	na gluaisteáin

Ceist 5

- táthar – aimsir láithreach
- ní cheadaítear – aimsir láithreach
- má mheastar – aimsir láithreach
- pléadh – aimsir chaite
- go ndéanfaí – modh coinníollach
- socraíodh - aimsir chaite
-

Ceist 6

Is féidir gach beirt a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin cuid de na ceisteanna a phlé leis an rang iomlán.

Eimear Ní Chonaola

I nGaeltacht Dhún na nGall, táthar ag achainí ar na húdaráis rialacha pleanála a mhaolú le go bhféadfaidh glúin óg na Gaeltachta tithe a thógáil ar thalamh a muintire. Faoi phlean forbartha an chontae is beag forbairt atá á céadú ar bhealach an N56, bóthar atá dul trí chroílár na Gaeltachta.

Shane Ó Curraighín

Tá cónaí ar Chaitríona Nic Aoidh taobh le bealach náisiúnta an N56 i bparóiste Ghaoth Dobhair. Tá iníon léi ag iarraidh teacht abhaile ón Astráil agus teach a thógáil ar thalamh an teaghlaigh, ach, níl sí ábalta de bharr srianta pleanála a bhaineann leis an bhealach.

Caitríona Nic Aoidh, Dobhar, Co. Dhún na nGall

Seo teaghlach óg atá ag iarraidh pilleadh¹ chun an bhaile. Seo Eoin, Sinéad agus Cooper ag iarraidh teacht ar ais chun an bhaile. Babaí úr acu trí seachtaine ó shin. Agus, sin an réasún a ndeachaigh² siad amach ansin sa chéad áit, le hairgead a shaothrú le teacht chun an bhaile le teach s'acu féin a thógáil ar a gcuid talaimh féin. Chan é le teacht chun an bhaile le dul isteach go baile inteacht³.

Shane Ó Curraighín

I gcás bealaí náisiúnta le teorainn luais os cionn seasca ciliméadar san uair, ní cheadaítear pleanáil más gá bóthar rochtana úr a thógáil, nó má mheastar go gcuirfeadh an teach le dlús tráchtá ag bóthar rochtana roinnte atá ann cheana féin. Tá an riail de phlean forbartha Chomhairle Contae Dhún na nGall bunaithe ar threoir de chuid Bhonneagar Iompair Éireann.

An Comhairleoir Nóirín Nic Gairbheith, Fianna Fáil, Cathaoirleach Cheantar Bardasach na nGleannta

Bíonn an Chomhairle Contae anseo ábalta céad pleanála a dheonú ach ansin thig leis an TII⁴ teacht ar ais agus é a thógáil. Bhí muid ag iarraidh go n-amharcfadh siad ar na rialacha atá anseo anois agus go mbeidh siad ábalta tuiscint níos fearr a chur ar na háiteanna tuaithe atá ann.

Shane Ó Curraighín

Téann bealach an N56 fríd an chuid is mó den Ghaeltacht i nDún na nGall. Pléadh an cheist i gceardlann pleanála de chuid na Comhairle inniu, agus na comhairleoirí ag iarraidh go ndéanfaí maolú ar an pholasaí.

An Comhairleoir Micheál Choilm Mac Giolla Easpaig, Neamhspleách, Comhairle Contae Dhún na nGall

Bhuel, socraíodh go bhfuil coiste a dhul a bheith bunaithe anois. Tá na comhairleoirí uilig go léir ó ghuth amháin ar an cheist seo faoin N56. An rialtas a chaithfidh an cinneadh seo a déanamh, ag deireadh an lae. Caithfidh siad réiteach a fháil don pholasaí seo atá ag stopadh daoine a theacht chun an bhaile.

Shane Ó Curraighín

I ráiteas, dúirt Comhairle Contae Dhún na nGall, cé go bhfuil a bpolasaí bunaithe ar an pholasaí náisiúnta, go mbeidh tuilleadh plé á dhéanamh acu faoin cheist le comhairleoirí contae agus le Bonneagar Iompair Éireann.

Caitríona Nic Aoidh, Dobhar, Co. Dhún na nGall

¹ *filleadh* an leagan caighdeánach

² *a chuaigh* a dúradh

³ *éigin* an leagan caighdeánach

⁴ *Transport Infrastructure Ireland*

VIFAX 25 Feabhra 2021

Meánleibhéal

Ní thuigim féin cad chuige nach bhfuil siad ag tabhairt an cheadúnais seo dóibh agus do dhaoine eile thart fá dtaobh dúinn agus ligean dár gcuid páistí teacht chun an bhaile.

Shane Ó Curraighín, Nuacht TG4, i nGaoth Dobhair, i gContae Dhún na nGall.